1949
X. 5

ԹԻՒ 417 Զ. ՏԱՐԻ ՇՐՋԱՆ Թ. 1874 25 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ ՇԱԲԱԹ

Մամլոյ իւրաքանչիւր շրջանը 52 օրինակ է։
Ստորագրութեան տեղն է Պոլիս, Զինգիրլի խան վերի յարկ թիւ 18։
Դուրս երթալիք թերթից փոստայի ծախքը առնողին վրայ է։

Շրջանին գինը դահեկան կանխիկ 60
Կիսաշրջանը » » 30
Մէկ թիւը փարայ 50
Ծանուցման տողն է դահեկան 2

Զ. ՇՐՋԱՆ

Մամուլ այսօրուան թուով իր Զդ շրջանը կըսկսի։

Երկար ճանապարհորդութիւն ընող անձ մը իր ճանապարհին վրայ գտնուած դիւաւոր քաղաք մը կամ տեղ մը հանդիպելու ըլլայ, կանգ կառնէ քիչ մը ատեն, և իր շրջագայած տեղերուն վրայ մտածելով, ինչպէս հաճութիւն մը կըզգայ, ասանկ ալ Մամուլ մեծ հաճութիւն մը կըզգայ այսօր իր անցեալին վրայ, և ուրախութեամբ մը նորոգ կը ներկայանայ իր բոլոր պատուարժան ընթերցողացը. որոնց ամէնուն սիրալիր համակրութենէն քաջալերուած, շարունակեց իր ութը մեծ շրջանները, անընդհատ դրելով օգտակար նիւթերու վրայ։

Մամուլ իրեն համար պարծենալու արժանի յատկութիւններ ունի։ Ամէն ողջամիտ և ազդասէր անձինք կրնան վկայել թէ Մամուլ միօրինակ ուղղութեան մը կը հետեւի. և Ազգին օգտակար դրութիւնը իր բոլոր ուժովը պաշտպանելէ չդադրելէ ղատ, վնասակար դրութիւններն և այդ դրութեանց գիշերաշրջիկ հեղինակները հարուածել իրեն առաջին ու միակ պարտաւորութիւն համարած է. և այս ուղիղ ճանապարհէն խոտորած չէ բնաւ։ Այս պատճառաւ մեր փոքրաթիւ նախանձորդները և թշուկները ետեւէ են դիտնալու թէ որո՞նք են մեր խմբագիրները. և Ազգին մէջ առաջին կարգի դրական արժանիք ունեցող անձանց խմբագրութիւնն ըլլալը կը կարծեն։

Այս թշուկներն դիտնալու են թէ Մամուլ իրեն համար. ոչ թէ 1 կամ 2 այլ 12 առաջին կարգի խմբագիրներ ունի. բայց առանց ստորագրութեան դրուած բոլոր յօդուածոց խմբագրական պատասխանատուութիւնն ի՛րն է. թող իրենք ալ՝ եթէ կարող են, իրենց օգնական խմբագիր ճարեն, միթէ չունի՞ն. հարկաւ ունին. բայց որո՞նք են, իրենց նման գիշերաշրջիկ թշուկներ. որք որչափ ջանք ընեն մեր խմբագրաց ասիճանին չեն կրնան հասնիլ, վասն զի ասոնց հետ նաեւ ճշմարտութիւնը ընկերացած է,

նպատակն ալ Ազգին օգուտն է, և միօրինակ ուղիղ սկզբանց կը ծառայեն, չէթէ խաբէութիւններով Ազգը խարդաւանելու :

Մեր լուրջ յօդուածոց հետ զուգընթաց են նաև շարիվարի գրուածքները · նոյն իսկ հասարակաց դատաստանով արդարացած, որ ուրիշներու լըրճուկ շարիվարիները մերինչին հետ կը բաղդատեն :

Մեր քարիքաթիւրները ժամանա՛կէ մ'ի վեր ընդհատած են · Մամուլ չուզեր անճոռնի և տձեւ պատկերներ դնել իր մէջ · եթէ յաջողի իր նախկին հեղինակը ձեռք ձգել, կամ անոր պէս մէկը, ան ատեն այդ մասին ալ գոհ կընէ իր ընթերցողները :

Մամուլին ինչպէս խմբագրական՝ նոյնպէս և նիւթական կեանքն ալ նախանձորդաց հետաքրքրութիւնը շարժած է · և կը փափաքին որ Մամուլ օրհասական վիճակի մէջ գըտնուի : Մինչեւ ցարդ Մամուլ շատ աղէկ և շատ գոհ ապրած է, իր մեծապատիւ բաժանորդներէն բնաւ գանգատ մ'ունեցած չէ · իր բաժանորդներն՝ ամէնքն ալ իրենց վճարքը ժամանակին կընեն, ոմանք ժամանակէն առաջ, և ոմանք ալ խրախուսելու համար բացառիկ նուէրներ ինքնայօժար կընծայեն · ապառիկ շատ քիչ բաժանորդագիններ ունի, և անոնց համար ալ ոչ գանգատելու և ոչ ալ անուննին հրատարակելով նշաւակելու սպառնալիք ըրած է և կընէ · որովհետեւ անոնց մէջ մէկ հատ մը չճանչնար որ իր բաժանորդագինը ուրանալու յօժար գտնուի :

Մեր բաժանորդաց և ընթերցողաց և յատուկ նուիրատուաց, Գդ շրջանիս սկիզբը, մեր պարտաւորութիւնն եղած շնորհակալութիւնը մատուցանելով, կանցնինք մեր ընթացքը շարունակել · որ մեր բարեկամներն ուրախանան, և մեր նախանձորդներն ճաթին ու պատռին :

« ՊՕ՛Շ Է ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ »
« ՊՕ՛Շ Է ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ »
ԵՒ ԱՅԼՆ

Անցածներս Գանտիլլիի եկեղեցիէն քանի մը գիրք գողցուած, և Թաղական խորհուրդը պանդուխտ քահանայի մը վրայ՝ ձգած ըլլալով, կրօնական ժողովը այս բանը քններ ըննցուցեր և պաշտօնական յայտարարութեամբ մը ծանուցեր էր թէ այդ մասին բոլորովին անպարտ է յիշեալ պանդուխտ քահանան, և թէ անիրաւ է Թաղական խորհուրդը իր այդ անտեղի կասկածանքին համար :

Պնակալէզ, որ Խրիմեանի անձնանուէր պաշտպանն է, ու բաւական ալ հեռատես, վերոգրեալ պաշտօնական յայտարարութիւնը հրատարակուելուն առթիւ, երբ կը տեսնէ թէ յիշեալ Թաղական խորհրդին վկայութիւնը այդ պարագային մէջ այսպիսի ձախորդ ելք մը կունենայ, կասկածելով թէ մի՛ գուցէ մի և նոյն ելքն ունենայ նաև Խրիմեանի՝ նոյն եկեղեցւոյ մէջ տուած [illegible] նկատմամբ, և կամ Թաղական խորհուրդը՝ վկայութեան իրաւունքէ ինկած համարուի, կը փութայ խնդրել կրօնական ժողովէն (դու իմացիր խառն ժողովէն, վասն զի այդ գործը խառն ժողովին ձեռքն է), որ անմիջապէս նկատողութեան առնելով հրատարակէ նաև այն տեղեկագիրը, մատուցեալ յատկապէս քննիչ մասնաժողովէ մը, որ Գանտիլլի երթալով այդ Թաղական խորհրդոյն վկայութեամբը ստուգեր են եղեր որ Խրիմեան « Պօ՛շ է Սահմանադրութիւնը, պօ՛շ է Երեսփոխանութիւնը » և այլն ըսած չէ եղեր :

Պնակալէզ գիտէ թէ ո՛րչափ ծանր նշանակութիւն ունի այսպիսի արատ մը Խրիմեանի վրայ · բայց դժբաղդաբար այս արատը՝ Խրիմեանի արատներուն մէջ անքերծելիներէն է :

Մենք՝ արդէն, Խրիմեան այդ քարոզը

խօսած ըլլալուն ի վկայութիւն չորս հինգ-անձնական ստորագրութեամբ նամակներ հրատարակեցինք, և դեռ ուրիշ վկայներ ալ ունինք. որոնք թէև ի պահանջել հարկին ատեանի մը մէջ պատրաստ են իրենց վկայութիւնը տալու, բայց հրապարակաւ տալ չուզեցին :

Իրաց այս պարագային մէջ, կարելի՞ բան է յուսալ, որ կրօն. կամ խառն ժողովս կարենայ հրատարակել այդ տեղեկագիրը, ինչ ալ եղած ըլլայ անոր արդիւնքը, քանի որ մեր ներկայացուցած այդ ականատես և ականջալուր վկայները գրած են և դեռ հարցափորձի չեն կանչուած, մանաւանդ որ քննիչ մասնաժողովին տեղեկագրին պարունակութեանը վկայութեան հիմը եղող թաղական խորհրդոյ անդամները՝ այսպէս իրենց վկայութեան արժանահաւատութիւնը կը կորսնցունեն, պանդուխտ քահանային դէմ տուած ճախորդ վկայութիւններնուն պատճառաւը:

Խրիմեան ամբաստանուեցաւ թէ Գանտիլլիի եկեղեցւոյն մէջ տուած քարոզին մէջ ըսած է,

« Ո՞ւր է Սահմանադրութիւնը, ո՞ւր է Երեսփոխանութիւնը, ո՞ւր են վարչական ժողովները, և վերջապէս, ո՞ւր են, ժողովուրդ Հայոց, ձեր յոյսն ու ակնկալութիւններն ազգին Պատրիարքէն ու Պատրիարքարանէն » և այլն :

Խրիմեան բողոքեց ասոր դէմ վճռութեան առաջը, և բոլոր Խրիմեանի կոյր պաշտպաններն ալ ատելու եղան զայն:

Բայց այս խօսքերը Խրիմեանի և անոր կուրացեալ հետեւորդաց, Պնակալեզի, և աջակողմեանց գլխաւորաց բերնին սովորական խօսքերն են:

Խրիմեան այդ խօսքերը ոչ միայն Գանտիլլիի եկեղեցւոյն մէջ ըրած է ցնդական խօսքով, այլ նաև ըրած է օգոստ. 3ի հրաժարագրին մէջ գրով և ստորագրութեամբ, ուր ըսած է բացարձակապէս թէ,

« Սահմանադրութիւնը՝ կագ կռիւ չատ ցուցած ու արգելք եղած է ազգին յառաջդիմութեան, անգործ և ապօրինի եղած են բոլոր՝ Երեսփոխանական, կրօնական և քաղաքական ժողովներն, յուսահատած է ինք, այս պայմանօք բարիք գործել ազգին. ուստի կամբաստանէ այս դրութիւնը կամ Սահմանադրութիւնը. և կառաջարկէ որ սահմանադրութիւնը իր ուզած գաղափարին թափելով իր ուզած կերպովը կազմուին այդ ժողովները, որպէս զի կարենան ամէն բարիք և յառաջդիմութիւնք բղխիլ և յառաջադայիլ անոնցմէ »:

Այս խօսքերը պարունակող այն հրաժարականը, կըսեմք, որուն քննիչ ըլլալու պաշտօն առնելով Օտեան էֆէնտի, օգոստ. 24ի պաշտօնական ընդհ. ժողովին մէջ յայտարարեց թէ

« Իրաւամբ կամբաստանէ Խրիմեան դրութիւնը կամ Սահմանադրութիւնը, պէտք է խնդրոյ կարգն անցնի ».

Եւ թէ՝

« Այս մասին ամէն կեղտէ ազա՛տ է Խրիմեան »:

Բայց այս հրաժարականին՝ այդ յայտարարութեան և Գանտիլլիի քարոզին մէջ ըսածներուն ի՞նչ է արդեօք տարբերութիւնը, Պնակալէ՛զ:

Թող քու երեւակայած կրօն. կամ խառն ժողովդ՝ Գանտիլլիի քարոզին հետ, այս հրաժարագիրն ալ արդարացնէ:

Բաց ասկից.

Խրիմեան՝ իր գործակատար Պապօյի ձեռօք դողունի հրատարակած կեղծ ստորագրութեամբ յայտարարութեան մէջ ալ գրեթէ մի և նոյն բառերով կըսէ թէ,

«Ժողովուրդ Հայոց, կորէ քու յոյսդ քու Պատրիարքէդ և նորա գործակից ժողովներէն, Երեսփոխանական, կրօնական ու քաղաքական ժողովներէն» և այլն:

Թող քու երեւակայած կրօն. կամ խառն

ժողովդ Պապոյի սոյն յայտարարութիւնն ալ արդարացնէ ։

Բաց ասկից ։

Չէ՞ որ, Պնակալէզ, քու և քու աշակերտ (1) Օրթավախբֆիդ ամէն օր դրածներն ալ մի և նոյն իմաստը կարտադրեն վերադրելոյ հետ ։

Թող քու երեւակայած կրօն ։ կամ Խառն ժողովդ վերադրելոյ հետ դքեզ և քու աշակերտդ Օրթավախբֆիդ ալ արդարացնեն ։

Արդ՝

Խրիմեանի Գանտիլլիի մէջ տուած քարոզին ապացոյց են նաև,

1. Խրիմեանի օգոստ ։ 3 ի հրաժարագիրը ։

2. Պապոյի յայտարարութիւնը ։

3. Պնակալէզի և անոր աշակերտ Օրթավախբֆիի ամէն օր դրածները ։

Աւելի բացատրութեան և ապացոյցի պէտք կա՞յ արդեօք ։

ՊՆԱԿԱԼԷԶԻՆ ԽԱՅՏԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Պնակալէզ՝ — Խրիմեան է Վէրնօ— Հիւկոյի վերնագրով, յիմարանոցական բանդագուշանք մը հրատարակած էր իր անցեալ չորեքշաբթի աւուր թերթին մէջ, Պնակալէզութեան ու շողոքորդութեան նոր փորձ մը տալու համար խաբէութեամբ՝ յիմարները խաբելով կըլլեցնել և լռելեայն ։ ըսել ուզելով, ինչպէս շատ անգամ ըսած է, թէ՝

« Մե՛ղք ձեզի Հայեր, որ Խրիմեանի արժա-
« նիքը չէք ճանչնար, մինչդեռ հեռաւոր
« հանճարներ իսկ, անոր համակրութիւն յայտ-
« նելու կը փութան » ։

Մամուլ փութաց պէտք եղած մերկութիւնը տալ և հրապարակախոյտառակ ընել այս անամօթ ու լկտի խաբէութիւնը իր շաբաթ աւուր թերթին մէջ ։

Մամուլ շաբաթ առաւօտուն կանուխ ելած ըլլալով, Պնակալէզ՝ երբ կը տեսնէ որ իր խաբէութեան մանածը պաղար ելաւ, նոյն օրը իրիկուան դէմ հանած թերթին մէջ անմիջապէս կը փութայ, իր այս խաբէութեան յետոյ կոչումը հրատարակել « բացատրութիւն մը » վերնագրով ։ բայց ինչպէս կըսեն մեխրաթաւալին պէս, տեղ մը ինկած, քանի թապըլաբիի, այնչափ կընկղմի իր խաբէութեան ճահնին մէջ ։

Պնակալէզ՝ ինքզինքը խաբեբայութենէ, Խրիմեանի լիրբ պաշտպանութենէ, և բանուրաց վարձաւորութենէ ազատելու համար, իր ընթերցողները՝ ապուշի մանաւանդ թէ աւանակի տեղ դնելով, իբր թէ պատճառաբանելու կելլէ՝ թէ այդպիսի բան մը կրնայ ըլլալ եղեր, քանի որ Խրիմեան քանի մը բանդագուշանք հրատարակած ըլլալով Վիքթոր Հիւկոյի ծանօթը կը դանուի եղեր, և ասոր համար բանասէր թարգմանչէն բացատրութիւն ուզելու հարկ տեսեր է եղեր, և հազիւ կրցեր է եղեր ստուգել, որ այն գրուածը թարգմանիչը Վիքթոր Հիւկոյի գրուածներէն թարգմանելով, — Խրիմեան ուղղեր է եղեր առեալ է Վէրնօ— Հիւկոյ ։

Պնակալէզ՝ իր այս տողերովը, իրեն համար, — պոռնիկ— ինը աւելի ընտրելի կը դտնէ քան գեղեցիկ— ինը ։

ԳՈՒՄԳԱՓՈՒԻ ԴՐՍԻ ԹԱՂԱԿԱՆԸ

Լրագրաց գրեթէ ամենուն մէջ գրուեցաւ թէ այս թաղական խորհուրդը լուծուեր է Քաղաքական ժողովոյ որոշմամբ ։

Այս մասին ամենքն ալ քիչ կամ շատ Տնտեսական խորհրդոյ վրայ ծանրացան թէ ի՞նչու դացեր և կնքեր է յիշեալ թաղականին

(1) Պնակալէզ ինչ որ դարձուածներով կը գրէ և կը հրատարակէ, Օրթավախբֆին զանոնք յայտնի կը գրէ և կը հրատարակէ ։ Կան յօդուածներ զորս Օրթավախբֆի « Նոյնութեամբ » կ'առնէ Պնակալէզէն և կը հրատարակէ ։ և կան յօդուածներ ալ՝ զորս Պնակալէզ ինք չհրատարակելով իր ձեռքը Օրթավախբֆիին կը ղրկէ, որ հրատարակէ ։

անտուկները, մինչդեռ պէտք էր Քաղ. ժողովին վրայ ծանրանային, եթէ իրօք ծանրանալու տեղի կար։

Մեր առած տեղեկութեանց նայելով, յիշեալ Թաղականը՝ որ 9 էն 3 ի իջեր է, և իր անդամոց ամբաղձութիւնը չէ խնդրեր Քաղ. ժողովէն, ոչ միայն առաջ հրամանի չէնք չիներ է, և ազգային դեռին ծախեր է. այլ և Թորոսն ՈՒՂ Մարկոսը Ներկայացուցեր է Էվդաֆի պաշտօնատան, և Մարկոսը Թորոս եղեր և ազգային դեռինն ուրիշի ծախեր է, մինչդեռ Թորոսը ողջ առողջ է . . . .

Ալ ի՞նչ վիվրուկ կը հանեն Թաղականք. թէ որ առուծախի օրինաց տգէտ են, Թաղական ըլլալու արժանի անձինք չեն, իսկ եթէ դիտէին այդ օրէնքը և դիտմամբ գործեցին վարչութեան պարտքը զիրենք յանդիմանել էր։

Այսօր այսչափ։

8 ½ ՈՍԿԻ

Օրթավախբֆին մէջ կը կարդանք թէ Գանտիլլիի Եկեղեցւոյն անուանը առնուած և մեր քով մնացած 8 ½ ոսկի կայ եղեր. ով տուեր է այդ ստակը, ո՛ւր, ի՞նչպէս Թող խմացնեն, չէ թէ անանկ կայ եղեր ըսելով փախչին։

Օրթավախբֆի Թերթի մը ոսկէ աւելի պատասխանել չարժեր։

Բայց այդ Թերթին այժմեան խմբագիրն եղող Պ. Փօրթուքալեան իմ մէկ հաշիւս յիշեցուց ինձ, այն է Թոքատի մէջ գտնուած ատեն 2 բաժանորդագրին ունի ինծի վճարելիք, որն որ իր կրած նիւթական նեղութեանցը համար ցարդ պահանջած չէի. այդ դումարը Թող բարեհաճի անմիջապէս ինծի զրկել կամ Գաղատիոյ սովատանջ ազգայնոց քսմիթէին յանձնել, իրմէ աւելի արժանաւոր են այն սովալուկ ազգայինները։ Կը յուսանք որ Պ. Փօրթուքալեանը մեր պահանջքը մեզի կամ մեր հրամանին կը փութայ վճարել։

ՋՈՒՐՆ Ո՞Վ ՊԻՏԻ ՄՏԱԾԷ

Մենք աս ջուրին երեսէն ի՞նչ պիտի ընենք, շուարած մնացեր ենք, բան մ՚ալ պիտի ընենք նէ՝ ան ալ լրագիրները Թող չիտալով, գիտցածնիս ալ կը մոռնանք կոր։

Ատենօք գուշակութիւնները կախարդները, վհուկները, պախրճիները, հորը նայողները, երկինքը նայողները կընէին, հիմայ ալ այդ արհեստը լրագիրներուն ժառանգութիւն է մնացեր։ Օր չըլլար որ լրագիր մը կարդաս ու մէջը ապագային համար մեծ կամ փոքր, յաջող կամ տխուր գուշակութիւն մը չը տեսնես։

Ատոնց գուշակութիւններուն ալ մէկը սա է Թէ, ձմեռն այս տարի շատ սաստիկ պիտի ըլլայ եղեր, անոր համար ամեն մարդ հիմակուընէ գտնուած փայտն ու ածուխը տունը կը լեցնէ կոր, որով Թէ ֆէֆէնները փայտ ու ածուխին հոտը չը մնար կոր, մնացածին ալ հօրերնուն դինը վրան կը դնեն կոր։ Շիտակն ըսելու համար ասոնց դիներուն սղութեան պատճառը ո՛չ առնողն է ո՛չ ալ ծախողը, այլ պարզապէս լրագիրներն են, որոնք խենդ ու խելառ գուշակութիւններով առնողն կը շփոթեցնեն կոր ծախողն ալ։

Ժամանակաւ մեր նախնիքն ալ գուշակութիւն մ՚ընել ուզէին նէ՝ կըսէին Թէ ո՛ր տարին որ հօտ եկեղեցին ու հ-ղ-ան շատ առատ ըլլայ նէ, այն տարին ձմեռը սաստիկ կըլլայ։ Մենք դեռ հօտ եկեղեցին երեսը չը տեսանք, այդ մարդիկը ձմրան սաստիկ ըլլալն ինչէն իմացան։

Տպագրական տեսչութիւնը մեզի յանձնէ՝ ամենէն առաջ այս տեսակ գուշակութիւններ ընող լրագիրները իբրեւ կախարդ կը պատժէինք, որ ամեն խելքերնուն փչածն այսպէս բերաննուն Թող տալով, հասարակութիւնը չը շուարեցնեն։

Ձմեռը սաստիկ պիտի ըլլայ եղեր, հիմակուընէ պատրաստութիւն տեսնել պէտք է եղեր; վերջը բացը կը մնան եղեր, սան-

քի հիմայ ամեն մարդ բէք գոցն է տէ, տա-
հա ինչը պիտի բայ մնայ չենք գիտեր։

Ա՛ս ինչ խելք է ասոնցը, մարդու խելք չը
հասնիր, տնա՛չէններ, ձմրան դեռ օր կայ,
շաբաթներ կայ, ամիսներ կայ, մենք այսօրուա-
նը նայինք որ Բերայի մէջ ամեն մարդ ջու-
րի սով կը քաշէ կոր։ Մարդ կայ որ ջուրը
չը դտնելուն համար մինչեւ իրիկուն բերնին
թուքը կը կլէ կոր։

Իրաւ որ այս Բերայցիներուն ալ ջուրի
կողմանէ բնաւ բաղդերնին չէ՝ մնացած,
չեմք գիտեր թէ ուրիշ ո՞ր կողմանէ բայց է
բաղդերնին։ Պօլսոյ կողմը շատ տուն կայ որ
անոյշ ջրով բակերնին վար կուտան կոր, ան-
դին Բերայցիներուն ճարը հատեր՝ Ֆէրիքէօ-
յի պիրախանէյէն տակառներով պիրա բե-
րել տալով ջուրի տեղ կը խմեն կոր։

Անցած ձմեռ շատ անձրև եկաւ այս տա-
րի Բերայի մէջ ջուրը պօղ պիտի ըլլայ ըսին,
Թախսիմին աղբիւրին բերանը էօրիւմճէք
կապել սկսաւ. միւսիւ Հօռկուտը Թաշտէլէ-
նէն խօրթումմը երկնցնելով մինչև Թախսի-
մը ջուր պիտի բերէ ըսին, դեռ խօրթումին
ծայրը տեսնող չեղաւ. մարդուն մէկուն հա-
մար ալ ըսին որ՝ ծովուն ջուրին մէջէն աղը
վերցնելով անա՛նկ համը պիտի տայ որ,
[illegible] ջուրին պէս պիտի խմուի, այս ալ
դեռ չեղաւ. վերջապէս շատ բան ըսին՝
բայց այսօր Բերայի մէջ ջուրին երեսը տես-
նողը մատով կը ցուցնեն կոր, և ջուրին նուա-
զութենէն շատ տուներ չամաչելնին ամիս-
ներով ետ ձգեր են, անանկ որ [illegible] ա-
միս մը հադնողը՝ ամիսէ մը ետքը թէրսը
դարձուցնելով տասնը հինգ որ ալ ա՛ն կողմը
կը հադնի կոր։ Անանկ մատմաղէններ կան,
որ ջուր չունենալնուն համար մաղերնին չի
կրնալով սանտրել առանց շոկուելու
դուրս կելլեն կոր, և չի սանտրուած մաղեր-
նին տեսնողներուն ալ մօտայ է կըսեն կոր։
Անանկ երիտասարդներ ալ կը դտնուին Բե-
րայի մէջ, որոնք ածիլուելու ատենէն զատ
երեսնին ջուրի երես առած չունի։ Կաղինո-
ներու մէջ դիշերները օղի խմողները, ջուր
չի դանալնուն հիմայ սկսան օղին առանց ջու-
րի խմելու։ Վերջապէս այս ջուրին նուազու-
թեանը պատճառաւ մինչև անդամ տուներ-
ու մէջ կերակուր չեն կրնար կոր եփել, մի-
որ կառնեն կոր պ-ժ-ոլայն և պ-ֆրեկն զատ
ուրիշ բան չինած չունին։ Հինգ վեց օր ալ
եթէ առանկ երթալու ըլլայ նէ, ձմեռուան
սաստկութիւնը դուշակողները՝ կարծեմ ծա-
ռաութեան չի կրնալով դիմանալ, ձմեռուան
համար պատրաստած քէօմիւրնին ու փայ-
տերնին, ուրիշներուն պիտի թողուն վառելու։

ՆԷՐՍԷՆ—ԴՐՍԷՆ

Միւսիւ, նէ՞ օլաճադ շու էլլինիզտէքի
դութու։

— Մատմազէլ, էնֆիյէ դութուսու տը։

— Վո՛ւյ շիմտի չըլտրրրրրմ. ճանըմ միւսիւ
Բօլ իչիլիր շէ՞յ մի պու, էխթիյար մը սըն սէն։

— Էյ նէ եաբայըմ մատմազէլ, էլլինիզտէն
չէքտիկիմ պէլալարտան պէօյլէ կէնճիլիքտէ
էխթիյարլըղա եիւղ թութտուք։

— Իչիմի սրգմա Բօլ, այդբուը լաֆլար
խթէմէզ։

— Մատմազէլ տէտիքլէրիմի եալան պէր-
լէմէյին, պէնի օ գատար գահրրլաթարն քի,
նէֆէսիմ գըսըլար տա, շիմտի էնֆիյէ իլէ
պուրնուումուն տէլիքլէրինի աչբեօրրմ քի,
եիւբէյիմէ պիրաղ զեյատէ բիւզկեար իշլէսին։

Պարոն Մարտիրոս, երէկ իրիկուն կէճէլի-
կով փողոցը պտըտողը հրամանքնի՞դ էիք։

— Այո պարոն, քիչ մը կերած կերակուրս
մարսելու համար ժուռ կուգայի կոր։

— Բայց ճանըմ, աղէկ ա՛, ատ ի՞նչ կե-
րեր էիր որ մինչև դիշերուան վեցը պտըտե-
ցար տէ՝ կերածդ չկրցար մարսել։

— Քիչ մը շէհրիյէի ապուր խմեր էի, սատ-
մըքսիս վրայ ծանրութիւն մը յառաջ եկեր
էր, անոր համար կը պտըտէի կոր։

— Հոգիդ կը սիրես նէ պարոն Մարտիրոս ինքզինքդ ատանկ մի պարկեցներ, ես քեզի կը ճանչնամ եա՛. դիտես անցեալները միտեայ տօլմասի չինել տալու համար քեզի հետ եատէս բռներ էինք, ես խաբուէցայ տէ՝ եօթանասունը հինդ հատ միտեա տօլմասին նստեցար մէկ սօլուխէն կերար։

Գիշեր ատեն հիւանդի տէր մէկը, բժիշկի մը դուռը չալելով կը հարցնէ սա պէս։

— Տօքթօռը հո՞ս է։

— Հրամերէս ի՞նչ կայ հիւանդ ունիք։

— Այո կաղաչեմ իրեն իմացուցէք, հիմայ մեր տունը պիտի տանիմ զինքը։

— Ձեր տունը ո՞ր կողմն է։

— Իքի եիւզիւ Ձեշմէն կը նստինք։

— Տուներնիդ ձերին նէ, չէնէ քիրաճի է.ք։

— Ճանըմ ի՞նչ պիտի ընես. սա տօքթօռը դուն արթնցու ըսի՛։

— Պէ ախպար, ըսէ նայիմ հէլպէթատէ կը հարցնեմ կոր նէ պատճառ մը կայ։

— Տունը մերը չէ. մենք հոն սենեակ մը բռնած եմք։

— Էյ անանկ է նէ տօքթօռը հոս չէ։

— Տէր Աստուած քիչ մը առաջ տօքթօռը հոս է ըսիր նէ։

— Հոս է ըսինք նէ, տունը հոս է ըսել ուզեցինք, տօքթօռը դուրս ելաւ, դնայ բանդ։

Ընթուան նէ եէմէք եէտին պու կիւն։

— Պիր բօսխիօն քէսթանէ։

— Քէսթանէ եէմէյի հիչ իշիթմէմիշիմ, հա՞նկը լօգանթատան եէտինիզ։

— Տէտիղիմի լօգանթատա պուլամազսըն։

— Էվտէ մի՞ բիշիրթուն։

— Խայըր ճանըմ, եէմէք տէյիլ տէտիղիմ, գաւնըն ատ մը՝ էլի տրամ քէսթանէ ալըրսըն, իւսթիւնտէն տէ պիր գահվէ սանքի Սբօնէքին վերտիղի ալթը բօսխիօն եէմէյի գատար հէօքմիւ պուլունուեօր պու քէսթանէնին։

— Ընթուան չօգ մէնչուռ պիր պուլուշ տըր պու, ֆագաթ քէսթանէ պիթէրսէ նէ՝ եաբաճագսըն։

— Ատամ սէնտէ պայաթ սիմիթ սաղ օլսուն։

Ներէլերաէսին Ցովսէփ աղա սէնի կէօրէմէեօրըմ։

— Շիմտի Պէյօղլունտա թիւքեան աչտըգ։

— Թիւքեանընըզ հա՞նկը թարաֆտա տըր։

— Տօղրու եօլտա 18 նօմէրօ, վէ մաղազամըզըն իւսթիւնտէ ֆրանսըզճա լիսան իլէ ժօզէֆ տէյերէք իսմիմ եազըրմըշ տըր։

— Ճանըմ սէն Էրմէնի տէյի՛ լմիսին, ֆրանսըզճա առմա նէ՞ օլաճագ թիւքեանըն իւզէրինէ։

— Էֆէնտիմ եանըմըզտա՝ գօմշու օլան թիւքեանլար ֆրէնկ օլտուգլարը իչիւն, պէն տէ առմամը ֆրէնկճէ եազտըրտըմ։

— Ա՛ գուզում չու սէն գօմշունա ույաճագ եէրտէ, գօմշունու սանա ույտուրմայա չալըշայըտըն օլմա՞զ մը՝ յըտը։

ՕՍՄԱՆԻԷ ԹԱՏՐՈՆԸ

Պօլսոյ թատերասէրներուն աչքը լոյս, բամաղանը եկաւ ու Վարդովեանի խումբն ալ Օսմանիէ թատրոնը եկաւ, բայց յայտնի բան է որ, մինչև որ բամաղանը չանցնի, հայերէն ներկայացումներն ալ չեն սիրիր։

Հետաքրքրութեամբ կուզեմ հասկնալ, թէ այս եղանակին մէջ Վարդովեան ի՞նչ նոր նոր զոհողութիւններ ըրած է ֆաս և պոչ Հայոց։ մեր այս հետաքրքրութիւնը լեցնելու համար այս տարուան Բէօկրէմն կըսպասենք կոր, որ ո՛ գիտէ քանի երեսներէ պիտի բաղկանայ. այս Բէօկրէմն համար շատեր հրատարակուած է կըսեն, բայց մեր ձեռքը դեռ չէ անցած։

Մէյմը սա բամազանը անցնի, ու շաբաթ իրիկուններու ներկայացմանց մէզաթը սկսի նայինք, բիացան քանի՞ ոսկի պիտի ըլլայ, և ինպաստ այս ինչ դպրոցի, ինպաստ այն ինչ դպրոցի ըսելով, քանի՛ բարեսէր անձինք երեւան պիտի ելլեն և կտոր կտոր ասկէ անկէ մուրալով՝ կրկնապատիկը իրենց քսակը լեցնելու նպատակաւ, 30–40 ոսկինին թէհլիքէյի տակ պիտի դնեն։

Անցեալ տարի մէկ քանի անգամ ազդարարութեանց մէջ տեսանք «ինպաստ Վանայ Արտամէտ գիւղի նորակառոյց վարժարանի» բառերը, բայց չկրցինք իմանալ թէ, այդ երեկոյթներէն դպրոցին քանի՞ ոսկի տրուած է... Հարկաւ քիչ շատ բան մը տրուած է, բայց թատրոնը վարձողները, իրենց այս բարեսրտութիւնը հրապարակել չուզելնէն ըլլալու է, որ մենք իմացած չենք։

Տեսնե՛նք, այս եղանակին մէջ ալ շաբաթ իրիկունները, ներկայացումները ի՛նչ տեսակ մարդոց ձեռքով պիտի տրուին և ինպաստ ըսելով ինչ նոր նոր անուններ երեւան պիտի գան։

Ատենը գայ նէ կը խօսինք։

ՆՈՐ ՏԵՍԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ ՄԸ

Մէրճանի գրավաճառ Պ. Քէրովբէ Մարգարեանը, այս անգամ իր գրատան մէջ ինչ կայ չկայ, տետրակ, գիրք, պատկեր, ամենքն ալ վիճակահանութեան դրեր է։ Այս վիճակահանութիւնը անանկ մէկ քանի ամիսներ մարդը չսպասցներ, այլ ոտքի վրայ քառսուննոցը տալուդ պէս, սնտուկին մէջէն թիւ մը կը քաշես ու դէշ աղէկ բան մը կը շահիս։

Աս վիճակահանութեան մէջ, 10 փարանոցէն բռնէ մինչև տասը ղըշի գիրք, պատկեր կայ, շատեր մեզի կը հարցնեն որ Պ. Քերովբէն ասոր տակէն ինտոր պիտի ելլայ, ասիկայ հարցնելու բան է Պ. Քերովբէն չէնք շնորհք քիթապճիութիւն ըրած ատենը, տակէն ելած ունէ՞ր որ, հիմայ տակէն ելլալը չելլալը կը հարցնեն։

Հանդերձավաճառներու, թօհաֆճիներու և այլ այս տեսակ խանութպաններուն փալիմէնթ եղած ատենին, որը սպօրթայի մէջ լեցնելով, որը մէզաթի դնելով ու [illegible] պօռալ տալով, որն ալ վրաները մէյմէկ թուանշան դնելով ու հարիւրին քսան պակաս ըսելով վաճառքնին ծախելը տեսած էինք, բայց գրավաճառի մը՝ գլխուն ճարը տեսնելու համար 40 փարայի բլյանքօյով ունեցածը չունեցածը տէֆ ընելու ելլելը ո՛չ տեսած և ո՛չ ալ լսած ունէինք։

Ասիկայ դէշ ապացոյց մը չէ մեր ազգին ընթերցասիրութեանը, ուրեմն փա՛ռք Հայ գրականութեան։

ՕՐԱՑՈՅՑ

ՊԱՐԶ

1875 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

ՅՕՐԻՆԵԱԼ ԵՐԵՄԻԱ ՔԱՀԱՆԱՅԷ

Կը ծախուի գրավաճառաց քով ի գին 60 փրկ։ Կեդրոնատեղին է Մէրճանը փասթըրմաճի խան վերնայարկ 28, վերոյիշեալ սենեակը յաճախորդաց համար բաց է ամեն օր ժամը 4 1/2 էն մինչև 6. Օրացոյցին ընդարձակ տեսակն ալ տպագրուելու վրայ ըլլալով մինչև ամսոյս վերջերը պիտի հրատարակուի։

ՇԱՐԱԳԻՐ-ՏՆՕՐԷՆ
ԳԷՈՐԳ Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ս. Գ. ՊԱՐՑԻՋՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
ՐԻՋԱ ՓԱՇԱ ԽԱՆ ԹԻՒ 3